

Kauza za proglašenje nekoga svetim (II.)

PIŠE: FRA ANTONIO PETRIC

Biskupijski dio kauze sastoji se od nekoliko radnji i ovo je najzahtjevniji dio cijele kauze. U to spadaju preliminarni radnje, početak kauze, tijekom

kauze te zaključna sjednica kauze na kojoj se zapečaćuju dokumenti, a koje imenovani *nosač* odnosi u Dikasterij u Rimu. Preliminarni radnje ne smijemo

miješati s preliminarnim radnjama koje provodi postulator kauze. Preliminarni radnje provodi biskup te službenici koje imenuje za potrebe pokretanja kauze.

Imenovanje službenika kauze

Nakon što je biskup dobio pozitivne odgovore Dikasterija za kauze svetica i mjesne biskupske konferencije te nakon dobivene *Molbe za pokretanje kauze*, započinje imenovanje službenika koji će u njegovo ime voditi kauzu te ispitati postoji li u dokaznim materijalima dovoljno elemenata za slanje kauze na višu razinu, tj. u Dikasterij u Rimu. Službenici koje biskup imenuje su: *biskupijski ovlaštenik*, *promicatelj pravde* i *bilježnik*.¹

*Biskupijski ovlaštenik*² (lat. *delegatus episcopalis*) osoba je koja u ime biskupa vodi jednu kauzu. Voditelj svih kauza u biskupiji uvijek je biskup, no zbog naravi svoga posla i obveza koje ima, obično imenuje osobu koja će u njegovo ime voditi kauzu. Naravno, biskup ne mora imenovati svoga ovlaštenika ako sam želi voditi kauzu, no zbog naravi posla koji obavlja, a i zbog dobrobiti kauze, bolje je da imenuje ovlaštenika koji će u njegovo ime voditi kauzu. Biskupijski ovlaštenik uvijek mora biti svećenik (dijecezanski ili redovnički) i stručnjak ili u teologiji, ili u povijesti ili u crkvenu pravu s tim da se od njega ne traži visoka akademska titula kako bi vodio

kauzu. Jednostavno mora biti prepoznat kao stručnjak u jednom od područja, s tim da mora poznavati pravne norme koje se odnose na vođenje kauze. Ima sva prava koja ima biskup tijekom vođenja kauze, pri čemu ne smije djelovati protiv biskupa te stalno mora biti u kontaktu s njim tijekom kauze. Biskup mu ne može imenovati pomoćnika jer imenuje jednog ovlaštenika po kauzi, dakle, on ne može sudjelovati u

više kauza odjednom i ne može imati drugu službu unutar same kauze.³ Uloga ovlaštenika u kauzi je sljedeća: mora poštovati načelo nepristranosti tijekom cijelog procesa, odgovoran je za prikupljen dokazni materijal, osigurava poštivanje stega prilikom sjednica, mora biti razborit i profesionalan prema svjedocima te sposoban ograničiti njihov broj da ih ne bude previše i, na kraju, mora poštivati načelo brzine u pripremi

¹ KONGREGACIJA ZA KAUCIJE SVETACA, *Majka Svetaca; Uputa za provođenje biskupijskih i eparhijskih istraživanja u kauzama svetih*, Glas Koncila, Zagreb, 2013., str. 49.

² »Biskupijski delegat «proučava Kauzu u ime biskupa» i jamči provođenje procesa u potpunom skladu sa zakonodavstvom«, LODOVICA MARIA ZANET, *La santità dimostrabile; Antropologia e prassi della canonizzazione*, Edizioni Dehoniane Bologna, Bologna, 2016., str. 102.

³ ROBERT J. SARNO, »Fase diocesana o eparchiale della Causa«, Vincenzo CRISCUOLO – Carmelo PELLEGRINO – Roberto J. SARNO (ur.), *Le cause dei santi: Sussidio per lo Studium*, Rim, 2018., str. 387. – 388.

predmeta pazeći da ne bi došlo do nepotrebnih kašnjenja.⁴

Promicatelj pravde (lat. *promotor iustitiae*) osoba je koja, jednostavno rečeno, promiče pravdu tijekom istraživanja, tj., on »nadzire vjerno poštovanje onoga što je propisano za provođenje kauze«⁵. Kao i biskupijski ovlaštenik, i on mora biti svećenik i stručnjak ili u teologiji, ili u povijesti, ili u pravu pri čemu mora poznavati pravne norme koje se odnose na vođenje kauze. Ne može imati ni zamjenika ni pomoćnika i imenuje se jedan za svaku kauzu. Imenovani promicatelj pravde ne može sudjelovati u drugoj kauzi niti može obnašati neku drugu službu u kauzi. Njegova je uloga tijekom kauze dvostruka. Najprije mora pratiti da je cijeli proces pravno-kanonski pravilno vođen. Mora pomno pratiti svaku fazu kauze i provjeriti je li pravno provedena. Još tijekom prve sjednice mora provjeriti jesu li svi dokazni materijali koje je dobio od postulatora, kao i tekući spisi od biskupa i rezultati istraživanja povijesnog povjerenstva, pravilno i pravno uređeni i urađeni. Drugi

zadatak koji ima jest sastaviti pitanja za ispitivanje svjedoka. Pitanja moraju biti kratka i jasna te dovoditi do odgovora je li sluga Božji živio junačke krjeposti, je li darovao život za drugoga ili je umro mučeničkom smrću. Tijekom sastavljanja pitanja može zatražiti pomoć stručnjaka koji može jasno precizirati pitanja, a može se posavjetovati i s postulatorom kauze. Dužan je sudjelovati na svim sjednicama te izvršiti reviziju svake sjednice, pa čak i one u kojoj nije mogao sudjelovati iz opravdanih razloga. Njegova je uloga u kauzi ključna. Na kraju kauze poželjno je napraviti dodatna ispitivanja dokaznih materijala kako bi utvrdio njihovu originalnost te se uklonili eventualni nedostaci koji bi se mogli pronaći. Poželjno je da među dokaznim materijalom koji se šalje u Dikasterij na rimsku fazu proučavanja bude i pismo promicatelja pravde u kojem iznosi svoje dojmove i mišljenje o dokaznome materijalu kako bi bili od pomoći istraživačima u rimskoj fazi, jer oni pred sobom nemaju osobe nego samo pisan dokazni materijal.⁶ U cijelome procesu mora biti

nepristran, neovisan i objektivan. Ima i ulogu predstavnika Katoličke Crkve u cijelome procesu te je kao takav branitelj istine i prava. Isto tako treba se čuvati nepotrebnih iznimaka ili problema koji bi mogli dovesti do odgode istrage. Sve u svemu, uloga promicatelja pravde jako je zahtjevana i iziskuje razboritost, stručnost, preciznost i točnost.⁷

Bilježnik (lat. *notarius*) »zapisuje izjave svjedoka i sastavlja spise Istraživanja prema uputama biskupskog ovlaštenika«⁸. Službu bilježnika može obnašati bilo koji vjernik katolik i po potrebi može biti više bilježnika. Jamac je svega što se odvilo tijekom istraživanja jer po zakonu mora potpisati akte koje je sastavio. Stoga se od njega očekuje da se vodi načelima poštenja i istine. Zadatak mu je zapisati sve što kaže svjedok prilikom ispitivanja. Spise uređuje onako kako mu savjetuju biskup ili njegov ovlaštenik. Može se koristiti registratorom, stenogramom ili nekim drugim pomagalom kako bi si olakšao posao. Na kraju cijeloga postupka svojim potpisom jamči njegovu istinitost i valjanost.⁹

Prikupljanje dokaznih isprava

Svjedočanstva o svetosti (ili mučeništvu) sluge Božjega dijele se u dvije kategorije, a to su pisani dokazi te svjedočanstva svjedoka. Ako je riječ o drevnoj kauzi u kojoj nema više izravnih svjedoka svetosti (ili mučeništva) sluge Božjega, tada se proučavaju samo pisana svjedočanstva. Ona se dijele na tri kategorije: na spise koje je objavio sluga Božji, na spise sluge Božjega koji još nisu objavljeni te na sav drugi pisani

materijal koji se može koristiti tijekom istraživanja, a koji je pronašlo povijesno povjerenstvo tijekom svoga rada. Sve spise koje je napisao sluga Božji (bili oni objavljeni ili neobjavljeni kao pisma, dnevници, zapisane molitve ili svaki drugi spis koji je napisao sluga Božji) šalju se bogoslovnim ocjeniteljima na provjeru.

Bogoslovni ocjenitelji (lat. *censores theologi*) stručnjaci su iz teologije koje

imenuje biskup. Mora ih biti najmanje dvojica, a može i više, ovisno o obimu prikupljene građe, koji rade neovisno jedan o drugome te donose svoj sud o pravovjernosti i moralnosti spisa koje su dobili na uvid. Njihova imena nikada nisu javna te se svaki imenuje posebnim dekretom, stoga oni ne čine posebno povjerenstvo koje bi obavilo svoj zadatak te kasnije donijelo zajednički sud o obavljenu poslu. Bogoslov-

⁴ Waldery HILGEMAN – Emanuele SPEDICATO, *Prontuario delle cause dei santi; La fase Diocesana; Commenti e Formulari*, Rim, 2021., str. 110. – 111.

⁵ KONGREGACIJA ZA KAUZE SVETACA, *Majka Svetaca; Uputa za provođenje biskupijskih i eparhijskih istraživanja u kauzama svetih*, str. 53.

⁶ R. J. SARNO, »Fase diocesana o eparchiale della Causa«, str. 388. – 390.; José Luis GUTIÉRREZ, *Nuovi studi sulle cause di canonizzazione*, Giuffrè Francis Lefebvre, Milano, 2022., str. 153. – 159.

⁷ W. HILGEMAN – E. SPEDICATO, *Prontuario delle cause dei santi; La fase Diocesana; Commenti e Formulari*, str. 110. – 111.

⁸ KONGREGACIJA ZA KAUZE SVETACA, *Majka Svetaca; Uputa za provođenje biskupijskih i eparhijskih istraživanja u kauzama svetih*, str. 53.

⁹ R. J. SARNO, »Fase diocesana o eparchiale della Causa«, str. 390. – 391.; W. HILGEMAN – E. SPEDICATO, *Prontuario delle cause dei santi; La fase Diocesana; Commenti e Formulari*, str. 111. – 112.

ni ocjenitelj može biti i vjernik laik ako nedostaje svećenika koji bi mogli obavljati tu dužnost. Osim što ocjenjuju spise sluge Božjega, njihova je dužnost biti na usluzi biskupu tijekom istraživanja ako bi se pronašli neki spisi koji su teološki ili moralno dvojbeni. U tom slučaju zadatak im je ukloniti problem ako je to moguće. Od njih se očekuje da daju i svoj sud o osobnosti i duhovnosti sluge Božjega olakšavajući time izradu duhovnoga profila sluge Božjega. Nakon završetka svoga posla prisežu da su svoju dužnost vjerno obavili. Dekret o njihovim imenovanjima, njihov sud o pravovjernosti i moralnosti spisa, zatim duhovni profil sluge Božjega te završna prisega ulaze u službene spise koji se šalju u Dikasterij u Rimu na daljnje proučavanje. Ako sluga Božji nije ništa napisao, onda biskup sastavlja izjavu o nedostajanju spisa sluge Božjega.¹⁰

Nakon što je dobio rezultate rada bogoslovnih ocjenitelja, biskup formira *povijesno povjerenstvo* (lat. *commissioe historica*) čiji je zadatak istra-

žiti sve arhive u mjestima u kojima je boravio sluga Božji te sve ostale arhive koji bi bili korisni za istražni postupak. Povjerenstvo uvijek čine tri člana koji su stručnjaci u povijesti i arhivistici. Među članovima povjerenstva može biti i član redovničke zajednice iz koje dolazi sluga Božji, jer je on u pravilu bolje upoznat s arhivima redovničke zajednice i može olakšati potragu za potrebnom arhivskom građom. Osim arhivske građe o sluzi Božjemu, oni prikupljaju i drugu arhivsku građu koja je vezana uz povijesni kontekst života sluge Božjega. Svoj rad počinju u suradnji s (vice)postulatorom koji ih upućuje na sva mjesta gdje je on pronašao arhivsku građu vezanu uz slugu Božjega. Arhivsku građu koja je potrebna za istraživanje moraju fotokopirati, označiti te za svaku napisati kratak komentar o čemu je tekst kako bi se poslije s građom lakše upravljalo. Nakon što to učine, građu slažu po logičnom ključu, redaju je kronološki te uz svaki tekst stavljaju transkripciju, tj. kome-

tar da bi i svojim komentarom olakšali izradu pozicije u rimskoj fazi kauze. Za razliku od bogoslovnih ocjenitelja, članovi povijesnog povjerenstva imenuju se dekretom. Sud koji na kraju donesu iznose zajedno u ime povjerenstva, a ne svaki član za sebe, s tim da njihov zaključak može iskazivati i različita mišljenja ako se članovi povjerenstva ne slažu u svemu jednako. Nakon završetka rada sastavljaju izvješće u kojem se nalazi: izjava da su vjerno obavili svoj zadatak, popis arhiva i knjižnica koje su posjetili, popis sve arhivske građe koju su konzultirali, izjava o autentičnosti i vrijednosti konzultirane građe, također prilažu izjavu o osobnosti i duhovnosti sluge Božjega napravljenu na temelju arhivske građe koja je konzultirana, te naznačuju postoje li zaprjeka za daljnji tijek kauze, tj. istražnoga postupka. U slučaju pronađenih zaprjeka biskup je dužan to javiti (vice)postulatoru koji ih je dužan ukloniti, ako je to moguće, te bogoslovnim ocjeniteljima ako je zaprjeka teološke i moralne naravi pa su oni dužni ukloniti ju ako je to moguće. Kako živimo u digitalnom dobu i dosta dokaza o životu, djelu, kontekstu života sluge Božjega možemo pronaći na internetskim platformama, biskup tada kao člana povijesnog povjerenstva imenuje i jednog stručnjaka u informatici kako bi olakšao povjesničarima prikupljanje i takvog tipa dokaza potrebnih za istraživanje. Članovi povijesnog povjerenstva su tijekom istraživanja svjedoci po službenoj dužnosti pa oni moraju pred službenicima kauze dati iskaz pod prisegom da su vjerodostojno obavili svoj posao i prikupili sve što se odnosi na kauzu. Isto tako mogu im se postaviti dodatna pitanja kako bi se još više rasvijetlio lik i djelo sluge Božjega te kontekst vremena u kojem je živio.¹¹

¹⁰ R. J. SARNO, »Fase diocesana o eparchiale della Causa«, str. 403. – 404.; W. HILGEMAN – E. SPEDICATO, *Prontuario delle cause dei santi; La fase Diocesana; Commenti e Formulari*, str. 119. – 122.

¹¹ KONGREGACIJA ZA KAUCIJE SVETACA, *Majka Svetaca; Uputa za provođenje biskupijskih i eparhijskih istraživanja u kauzama svetih*, str. 59. – 65.; W. HILGEMAN – E. SPEDICATO, *Prontuario delle cause dei santi; La fase Diocesana; Commenti e Formulari*, str. 128. – 141.

Svjedočanstva svjedoka

Svjedočanstva svjedoka spadaju u drugu kategoriju svjedočanstava o svetosti (ili mučeništvu) sluge Božjega. Za razliku od pisanih svjedočanstava, svjedočanstva svjedoka nisu pisana, nego se usmeno izlažu pred službenicima kauze tako da svjedoci odgovaraju na pitanja koja im postavi promicatelj pravde. S obzirom na to da su ljudski životi vremenski ograničeni postoje i svjedoci kojima prijeti smrt zbog visoke dobi koju su postigli pa se za njih organizira i provodi prijevremeno ispitivanje prema načelu *ne pereant probationes*.¹² Pod ovu kategoriju spadaju i oni svjedoci koji su potpisali izjavu *ad futurum rei memoriam*¹³ ako dožive pokretanje kauze pa prednost u kauzi ima njihovo usmeno svjedočanstvo za razliku od pisanog koje su nekada prije dostavili. Izjavu prema načelu *ne pereant probationes* mora potpisati svjedok te službenici kauze i time izjava ulazi u službenu dokumentaciju istraživanja.¹⁴

Svjedoci se dijele na dvije kategorije, na one koje je označio (vice)postulator (lat. *inducti*) kao svjedoke kauze te na svjedoke po službenoj dužnosti (lat. *ex officio*) koje pozivaju službenici kauze. U prvu skupinu spadaju svjedoci koji imaju pozitivan stav o svetosti (ili mučeništvu) sluge Božjega koji se dalje dijele u tri skupine. U prvu skupinu spadaju svjedoci *de visu*, to jest oni koji su poznavali slugu Božjega i oni su glavni svjedoci u cijelome postupku, jer je njihovo svjedočanstvo ključno u određivanju svetosti (ili mučeništva) sluge Božjega. U tu skupinu spadaju obitelj, prijatelji, poznanici, redovnička zajednica, dakle, svatko tko je bio u doticaju sa slugom Božjim pri čemu njihov broj treba biti ograničen na najvažnije osobe iz života Sluge Božjega. Drugu skupinu svjedoka čine

UVEZANI DOKUMENTI
NAKON ZAVRŠETKA
BISKUPIJSKOG
PROCESA
BEATIFIKACIJE MAJKE
FRANZISKE LECHNER

svjedoci *de auditu*. U ovu skupinu ulaze svjedoci koji nisu bili u izravnu kontaktu sa slugom Božjim, ali su poznavali osobe koje su bile u kontaktu s njim te svoje svjedočenje temelje na njihovim iskazima. Svjedoci *de auditu* pozivaju se ako su potrebne još neke detaljnosti iz života sluge Božjega, a koje bi bile korisne za rasvjetljavanje života ili konteksta vremena sluge Božjega. U treću skupinu svjedoka spadaju svjedoci *de auditu a videntibus*. To su svjedoci iz druge ruke, tj. čuli su od nekoga tko je čuo nešto o sluzi Božjem. Ne preporučuje se pozivanje ovih svjedoka u istražnom postupku.

U skupinu svjedoka po službenoj dužnosti, odnosno svjedoka *ex officio* spadaju članovi povijesnog povjerenstva i razlog njihova pozivanja već je prethodno objašnjen. Također postoje svjedoci protiv kauze koje službenici kauze pozivaju kako bi obrazložili svoje negativno mišljenje o svetosti (ili mučeništvu) sluge Božjega. Spomenuti svjedoci pozivaju se nakon što su ispitani

svjedoci *inducti* te njihova svjedočanstva zapravo nadopunjuju detaljnosti iz života koje su ispustili svjedoci *inducti*. Ako se pojavi smetnja za daljnji tijek kauze tada su (vice)postulator i bogoslovni ocjenitelji dužni ukloniti ih, naravno, ako je to moguće.

Može se dogoditi da jedan ili više svjedoka živi izvan područja biskupije u kojoj je pokrenuta kauza. Ovdje se stvara problem, jer službenici kauze djeluju samo na području biskupije gdje je pokrenuta kauza i izvan njezinih granica nemaju nikakvu nadležnost. Ovaj se problem rješava na sljedeće načine. Prvo, svjedok može doći u mjesto gdje se odvija istražni postupak kauze te bude ispitan kao i ostali svjedoci. Drugo, službenici kauze mogu otići u drugu biskupiju i ispitati svjedoka u mjestu gdje stanuje ili neko drugo prikladno mjesto pri čemu, prije nego to učine, moraju imati dopuštenje mjesnog biskupa da smiju provoditi ispitivanje na području njegove biskupije. Treća opci-

¹² U prijevodu: »da se ne izgubi«.

¹³ Antonio PETRIC, »Kauza za proglašenje nekoga svetim (I.)«, *Stopama pobijenih; Glasilo Vicepostulature postupka mučeništva »Sluge Božje fra Andrija Topić i 49 braće«*, br. 35, 2026. god. 19., str. 51.

¹⁴ KONGREGACIJA ZA KAUCIJE SVETACA, *Majka Svetaca; Uputa za provođenje biskupijskih i eparhijskih istraživanja u kauzama svetih*, str. 69. – 71.

ja, ujedno i najmanje poželjna, jest ta da mjesni biskup imenuje vlastite službenike kauze koji dobivaju smjernice i pitanja iz biskupije u kojoj se vodi kauza.

Ispitivanje svjedoka dolazi nakon što su povijesno povjerenstvo i bogoslovni ocjenitelji obavili svoj dio posla jer na temelju njihova rada promicatelj pravde sastavlja

pitanja na koja će svjedoci odgovarati o svetosti ili mučeništvu sluge Božjega.

Postoje i svjedoci koji ne mogu sudjelovati u ispitivanju. To je (vice)postulator kauze zbog službe koju obavlja i moguće pristranosti u slučaju. Zatim tu spada i ispovjednik sluge Božjega kako ne bi došlo do povrjede sakramental-

noga pečata. Na kraju, u ovu skupinu spadaju i duhovnici sluge Božjega jer ne smiju iznositi ono što im je sluga Božji rekao po svojoj savjesti iako se to nalazi izvan sakramentalnih okvira. Zbog zaštite savjesti sluge Božjega, dakle, u skupinu svjedoka ne ulaze njegovi ispovjednik i duhovnik.¹⁵

Prva sjednica istraživanja

Prva sjednica otvara se nakon što su bogoslovni ocjenitelji i povijesno povjerenstvo obavili povjerene im zadatke i predali svoja izvješća biskupu. Sjednica može biti javna i na njoj mogu sudjelovati ostali vjernici uz uvjet da svi činovi sjednice ne smiju ostavljati dojam da je sve već obavljeno i da se čeka beatifikacija. Mjesto i vrijeme održavanja prve sjednice također ne smiju ostavljati dojam da se događa čin beatifikacije ili nešto slično što bi moglo dovesti do zablude da je istraživanje završeno, a zapravo tek počinje. Unatoč svim učinjenim predradnjama može doći do odgode otvaranja istraživanja zbog nekih opravdanih razloga, primjerice, bogoslovni ocjenitelji otklanjaju neku teološku poteškoću koja se pojavila tijekom njihova istraživanja, a u tom slučaju biskup mora obavijestiti (vice)postulatora o razlozima zbog kojih

ne otvara prvu sjednicu.

Prvu sjednicu otvara biskup ili neki njegov zamjenik ako je on iz opravdanih razloga spriječen sudjelovati na prvoj sjednici. Na prvoj sjednici svi službenici kauze te (vice)postulator prisežu da će vjerno obavljati svoja zaduženja te da će čuvati službenu tajnu. Budući da bilježnik kauze priseže, dužnost prvog bilježnika tijekom otvaranja istraživanja obavlja biskupijski kancelar, a na svim ostalim sjednicama tu dužnost obavlja imenovani bilježnik.¹⁶ U spise prve sjednice spadaju svi spisi i isprave do tada prikupljene te odluke koje se tiču kauze: »1. Otpis, ako postoji, o prenošenju mjerodavnosti¹⁷; 2. sve isprave koje su podnesene biskupu za dokazivanje glasa svetosti ili mučeništva i znakova koje sluga Božji uživa;

3. nalog imenovanja postulatora i/ili vice postulatora;
4. molba postulatora zajedno s ispravama koje propisuju *Normae servandae* u br. 1018;
5. izjava, ako postoji, o osobitim razlozima zbog kojih je odgođeno pokretanje kauze;
6. mišljenje ostalih biskupa o uputnosti pokretanja kauze;
7. oglas biskupa;
8. dopis Svete Stolicе *Nihil obstat*;
9. odluka o imenovanju službenikâ Istraživanja;
10. pismena mišljenja bogoslovnih ocjenitelja ili izjava o nedostajanju izdanih spisa;
11. isprave koje su prikupili stručnjaci u povijesti i arhivistici, zajedno s njihovim izvješćem.«¹⁹

¹⁵ R. J. SARNO, »Fase diocesana o eparchiale della Causa«, str. 407. – 411.; J. L. GUTIÉRREZ, *Nuovi studi sulle cause di canonizzazione*, str. 257. – 272.

¹⁶ W. HILGEMAN – E. SPEDICATO, *Prontuario delle cause dei santi; La fase Diocesana; Commenti e Formulari*, str. 163. – 167.; CONGREGAZIONE DELLE CAUSE DEI SANTI, *Regolamento dei Postulatori*, Libreria editrice Vaticana, Rim, 2022., str. 24.

¹⁷ Ako je sluga Božji cijeli život služio na prostoru jedne biskupije, nakon toga (samo) umro na prostoru druge, onda je druga biskupija mjerodavna za vođenje kauze s tim da ona svoje mjerodavnosti može prebaciti na prvu biskupiju gdje je sluga Božji živio i gdje se nalaze svi spisi i svjedoci potrebni u istražnom postupku.

¹⁸ Propis nalaže sljedeće isprave:

»1° u kauzama, i novijim i drevnim, donekle povijesno vrijedan životopis sluge Božjega, ako ga ima, ili, ako ga nema, iscrpno vremenski raspoređeno izvješće o životu i djelima dotičnoga sluge Božjega, o njegovim krepovima ili o darovanom životu ili mučeništvu, o glasu svetosti i čudesnih znakova, ne izostavivši ono što se može činiti da je protivno ili manje povoljno za samu kauzu;

2° sve izdane spise sluge Božjega u vjerodostojnom primjerku;

3° samo u novijim kauzama, popis osoba koje mogu pridonijeti da se ustanovi istina o krepovima ili o darovanom životu ili mučeništvu sluge Božjega, a i o glasu svetosti i čudesa, ili koje se tome mogu suprotstaviti.«, KONGREGACIJA ZA KAUCIJE SVETACA, *Majka Svetaca; Uputa za provođenje biskupijskih i eparhijskih istraživanja u kauzama svetih*, str. 131. – 132. Boldirani tekst je dodatak koji je papa Franjo umetnuo u Motu proprio *Maiorem hac dilectionem* 2017. pa tijekom citiranja hrvatskoga teksta treba konzultirati i talijanski koji donosi mjesta u apostolskoj konstituciji *Normae servandae* gdje treba umetnuti dodatak o darovanom životu. CONGREGAZIONE DELLE CAUSE DEI SANTI, *L'offerta della vita nelle cause dei santi; Motu proprio »Maiorem hac dilectionem« di papa Francesco; Testo e Commenti*, Rim, 2017., str. 9.

¹⁹ KONGREGACIJA ZA KAUCIJE SVETACA, *Majka Svetaca; Uputa za provođenje biskupijskih i eparhijskih istraživanja u*

Ispitivanje svjedoka

Nakon završetka prve sjednice slijedi ispitivanje svjedoka (ako oni postoje) o svetosti ili mučeništvu sluga Božjega. Svjedoke ispituje biskupov ovlaštenik na temelju pitanja koja mu priprema promicatelj pravde u svrhu temeljitijeg proučavanja slučaja. Na ovim sjednicama ne sudjeluje (vice)postulator kako ne bi svojom nazočnošću utjecao na iskaze svjedoka. On može pomoći promicatelju pravde u pripremi pitanja za ispitivanje. Pitanja koja se postavljaju svjedocima moraju biti njima shvatljiva, a isto tako trebaju biti i precizna te se odnositi na življenje krjeposti, darovani život i mučeništvo sluga Božjega. Ako se istražuje drevna kauza u kojoj nema izravnih svjedoka lika i djela sluga Božjega, tada pitanja trebaju biti usmjerena na glas o svetosti i glas o

znakovima, tj. čudima koja su se dogodila po zagovoru sluga Božjega. Ako je riječ o novijoj kauzi u kojoj postoje svjedoci koji su imali priliku susresti slugu Božjega, tada pitanja treba oblikovati ovisno o tome koja je vrsta kauze pokrenuta. Pitanja uvijek počinju s tim koliko se poznavalo slugu Božjega i na koji je način svjedok bio vezan uz njega te se kreće s preciznim pitanjima. Za pokretanje kauze o junačkim krjepostima gleda se život sluga Božjega, tj. kako je on živio različite krjeposti, kao teologalne (vjeru, nadu i ljubav prema Bogu i ljubav prema bližnjemu), zatim kardinalne (razboritost, jakost, umjerenost, kao i pravednost prema Bogu i pravednost prema bližnjemu) te pridodate ili posebne krjeposti (siromaštvo, čistoća, poslušnost i poniznost). Na kraju se

postavljaju pitanja o glasu svetosti te eventualnim čudima i krjepostima dobivenima zagovorom sluga Božjega.

Kauza o mučeništvu ima svoje specifičnosti i u njoj se svjedok ispituje o formalnom i materijalnom mučeništvu, zatim o glasu mučeništva i glasu o znakovima te na kraju, kao sekundarna pitanja, može se pitati o junačkim krjepostima sluga Božjega. Glede kauze o darovanu životu razmatraju se pitanja vezana uz život sluga Božjega, zatim uz dragovoljnu žrtvu učinjenu iz ljubavi prema bližnjemu, pitanja o glasu svetosti i znakovima i na kraju se, kao sekundarna, postavljaju pitanja o junačkim krjepostima sluga Božjega.²⁰

Pitanja se ne smiju dati svjedocima na uvid prije ispitivanja, a nakon ispitivanja može im se dati zapisnik ispitivanja ako trebaju unijeti određene ispravke. Svjedoci također mogu, uz usmeno, pružiti i svoje pisano svjedočanstvo koje su prije pripremili, ali prednost u dokaznom materijalu ima usmeno svjedočanstvo koje je dano pod prisegom. Na kraju svakog ispitivanja službenici kauze trebaju potpisati akte sjednice i navesti nadnevak i mjesto održavanja ispitivanja.

Kada su završila sva ispitivanja, a prije zaključivanja cijeloga procesa, biskup mora izdati *Izjavu o neiskazivanju štovanja*. Biskup ili biskupijski ovlaštenik dužni su posjetiti grob sluga Božjega i vidjeti postoje li na tom grobu obilježja javnoga štovanja. Također trebaju provjeriti i ostala mjesta vezana uz njega kako bi se uvjerali da nema nikakvog nepropisnog (javnog) štovanja sluga Božjega. Izvješće se unosi u spise istraživanja.²¹

kauzama svetih, str. 75.

²⁰ W. HILGEMAN – E. SPEDICATO, *Prontuario delle cause dei santi; La fase Diocesana; Commenti e Formulari*, str. 150. – 162. U hrvatskom jeziku imaju obrasci pitanja koja se mogu postaviti svjedocima tijekom ispitivanja s tim da među ovim obrascima nema obrasca pitanja za ispitivanje svjedoka u kauzama o mučeništvu i kauzama o darovanom životu. KONGREGACIJA ZA KAUZE SVETACA, *Majka Svetaca; Uputa za provođenje biskupijskih i eparhijskih istraživanja u kauzama svetih*, str. 154. – 163.

²¹ KONGREGACIJA ZA KAUZE SVETACA, *Majka Svetaca; Uputa za provođenje biskupijskih i eparhijskih istraživanja u kauzama svetih*, str. 95.

VATIKAN: PROGLAŠENJE
DEKRETA U POSTUPCIMA
BEATIFIKACIJA I KANONIZACIJA

Objavljivanje spisa

Nakon što su prikupljeni svi dokazni materijali te ispitani svi svjedoci, slijedi objavljivanje spisa istrage. To čini biskup ili njegov ovlaštenik, čime se označava završetak provedene istrage te traži od promicatelja pravde da prikupi svu prikupljenu građu i posloži ju. Građa se može dati na uvid (vice)postulatoru kako bi ju nadopunio eventualno novim dokazima i novim svjedocima koji su pronađeni tijekom cijeloga postupka. Nakon što završe pregledavanje dokazne građe, promicatelj pravde i (vice)postulator pišu biskupu ili njegovu ovlašteniku da su svi potrebni dokazi prikupljeni i pregledani te da je s njima sve u redu.²²

Spisi istraživanja nazivaju se *arhetip* (lat. *archetypum*) i oni ostaju u biskupskom arhivu. Arhetip se metodološki

slaže u tri dijela: prvi dio odnosi se na spise istraživanja, drugi na neobjavljene dokumente i treći na objavljene dokumente. Također se izrađuje sadržaj arhetipa kako bi se u njemu moglo lakše snalaziti. Nakon što je arhetip složen, biskup imenuje službenog prevoditelja koji ga prevodi na jedan od šest službenih jezika Dikasterija. Izvorni prijevod arhetipa čuva se zajedno s arhetipom u biskupijskom arhivu. Zatim se izrađuju dvije kopije arhetipa koje se šalju u Dikasterij u Rimu. Za izradu kopija zadužen je pisar kojega imenuje biskup ili njegov ovlaštenik, a on priseže da će vjerno obaviti svoju službu i da će čuvati službenu tajnu.

Prva kopija arhetipa naziva se *transumpt*. Transumpt se zatim predaje biskupu ili njegovu ovlašteniku te on

pregledava jesu li sve stranice u oba dokumenta jednako poredane te označene istim brojem. Taj postupak pregledavanja naziva se *collatio*. U isto vrijeme uspoređuje se transumpt s arhetipom i taj postupak naziva se *auscultatio*. Ovi postupci obavljaju se na za to posebnim sjednicama, kojih može biti i više ovisno o tome o kolikom je opsegu građe riječ. Bilježnik ovjerava podudarnost između arhetipa i transumpta. Na kraju svake stranice arhetipa i transumpta bilježnik udara pečat i siglu bilježnika čime jamči da je posao zakonito obavljen. Nakon što se završe usporedbe arhetipa i transumpta, pisar izrađuje drugu kopiju tako što fotokopira transumpt. Ta druga kopija naziva se *javni primjerak* (lat. *exemplar publicum*).²³

²² W. HILGEMAN – E. SPEDICATO, *Prontuario delle cause dei santi; La fase Diocesana; Commenti e Formulari*, str. 200. – 202.; R. J. SARNO, »Fase diocesana o eparchiale della Causa«, str. 413. – 414.

²³ KONGREGACIJA ZA KAUZE SVETACA, *Majka Svetaca; Uputa za provođenje biskupijskih i eparhijskih istraživanja u kauzama svetih*, str. 99. – 105.; W. HILGEMAN – E. SPEDICATO, *Prontuario delle cause dei santi; La fase Diocesana; Commenti e Formulari*, str. 211. – 213.; R. J. SARNO, »Fase diocesana o eparchiale della Causa«, str. 393., 418. – 421.

Biskup ili njegov ovlaštenik imenuje službenog *nosača* (lat. *de portatore*) čiji je zadatak učiniti ono što mu i samo ime kaže, a to je odnijeti spise istraživanja u Dikasterij za kauze svetaca u Rimu. Spisi koje mora ponijeti

jesu: transumpt, javni primjerak, primjerak izdanih spisa sluge Božjega (na originalnom jeziku u kojem su napisani spisi) te mišljenje bogoslovnih ocjenitelja (prevedeno na jedan od službenih jezika Dikasterija). Spisi se šalju

putem diplomatske pošte Svete Stolice, a u Dikasterij ih unosi imenovani nosač. Nosač može biti, a to u većini slučajeva i jest, sam (vice)postulator koji je u ime pokretača kauze vodio i pratio čitav postupak.²⁴

Zaključna sjednica

Biskup saziva zaključnu sjednicu kojom završava biskupijski dio kauze. U njegovoj izočnosti to može učiniti i njegov ovlaštenik. Ta sjednica može biti i javna i na njoj mogu sudjelovati i vjernici. Sjednica ne smije ostaviti dojam kao da je slučaj gotov te da će sluga Božji biti proglašen blaženim (ili mučenikom). Službenici kauze prisežu da su vjerno obavili svoj zadatak te da su čuvali službenu tajnu. Svaki od njih prisegu prilaže

u pisanom obliku, a ona se prilaže u spise istraživanja. Spisima se prilaže i zapisnik posljednje sjednice te nakon što se posljednji dokumenti prikupe arhetip se zapečaćuje i pohranjuje u biskupijski arhiv. Zatim se dokumenti zapečaćuju u posebne svežnje koji se šalju u Dikasterij za kauze svetaca u Rimu. Uz svaki svežanj stavlja se i izvanjski list u kojem se nalazi sadržaj svakog svežnja te potvrđuje da je svežanj zatvoren. Može se poslati

dopis u kojem biskup ili njegov ovlaštenik iznosi svoja zapažanja i primjedbe na tijek kauze. Korisno je da i promicatelj pravde napiše svoje zapažanje adresirano na prefekta Dikasterija. Na kraju prilaže se i isprava o zaključivanju kojom se jamči da su svežnji i izvješća zatvoreni i time završava biskupijski dio kauze, a prikupljeni materijali šalju se prvom prilikom u Dikasterij za kauze svetaca u Rim čime započinje rimski dio kauze.²⁵

PUK SE UTJEČE UBIJENIM HERCEGOVAČKIM FRANJEVCIMA I MOLI SE ZA NJIHOVO UZDIGNUĆE NA OLTAR.

²⁴ KONGREGACIJA ZA KAUZE SVETACA, *Majka Svetaca; Uputa za provođenje biskupijskih i eparhijskih istraživanja u kauzama svetih*, str. 105.

²⁵ KONGREGACIJA ZA KAUZE SVETACA, *Majka Svetaca; Uputa za provođenje biskupijskih i eparhijskih istraživanja u kauzama svetih*, str. 109. – 111.; W. HILGEMAN – E. SPEDICATO, *Prontuario delle cause dei santi; La fase Diocesana; Commenti e Formulari*, str. 228. – 230.

Iz sadržaja

IZ LJETOPISA	4
GLAS O MUČENIŠTVU	32
ODJEK U PUKU	36
NATJEČAJ	37
RAZGOVOR	42
NJIHOVIM PUTOVIMA	49
PODLISTAK	52

STOPAMA POBIJENIH

glasilo Vicepostulature postupka mučeništva »Sluge Božje fra Andrija Topić i 49 braće«, XIX., 2 (36), Široki Brijeg, srpanj – prosinac, 2026.
Broj zaključen 30. lipnja 2026.

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
fra Miljenko Stojić, vicepostulator

LEKTURA i korektura:
Zdenka Leženić

ADRESA:
Kardinala Stepinca 14, 88220 Široki Brijeg
Avenija G. Šuška 2, 10040 Zagreb

VEZA:
tel.: +387 39 700-325, faks: +387 39 702-936
e-pošta: mostar@pobijeni.info
internet: www.pobijeni.info

GRAFIČKI prijelom i tisak:
FRAM-ZIRAL, Mostar

GLASILO IZLAZI POLUGODIŠNJE:
siječanj i srpanj
Stare brojeve, osim ovoga posljednjeg, možete u pdf obliku preuzeti sa stranica portala pobijeni.info u poglavlju Izdavaštvo.

CIJENA POJEDINOG PRIMJERKA:
4 KM; 2 EUR

GODIŠNJA PRETPLATA (S POŠTARINOM):
BiH 10 KM; HR i EU 11 EUR; CH 11 CHF;
SAD 16 USD; Canada 17 CAD

**SLANJE PRETPLATE, DOBROVOLJNIH PRILOGA...
(HERCEGOVAČKA FRANJEVAČKA PROVINCIJA –
VICEPOSTULATURA, S NAZNAKOM ZA ŠTO):**

- a) preko banke (BiH: UniCredit Bank, Mostar; br. računa: 3381602276649744; devizni račun: IBAN: BA393381604876650839; SWIFT: UNCRBA22; HR i EU: PBZ; IBAN: HR7123400091570013597; SWIFT: PBZGHR2X)
- b) poštanskom uputnicom (BiH: Kard. Stepinca 14, 88220 Široki Brijeg; HR: Avenija G. Šuška 2, 10040 Zagreb)
- c) Western Union

ISSN: 1840-3808

Urednikova riječ

FRA MILJENKO STOJIC

Dragi čitatelji!

Kauza »Sluge Božje fra Andrija Topić i 49 braće« ustrajno ide dalje. Nakon što je službeno zaključeno da je Vicepostulatura završila prvo ili istražno razdoblje kauze, upućena je biskupu mons. Petru Paliću *Molba za pokretanje kauze* na biskupijskoj razini. Primivši ju, njegova je zadaća bila zamoliti ostale članove Biskupske konferencije čiji je član da izreknu svoje mišljenje o pokretanju kauze. Sljedeći mu je korak bio obavijestiti Svetu Stolicu da namjerava započeti kauzu tražeći od nadležnoga dikasterija dopuštenje ili *Nihil obstat*. Nakon toga dolazi formalno prihvaćanje *Molbe za pokretanje kauze*.

Budući da mnoge zanima »dokle se stiglo«, iznosimo ukratko taj tijek. Naša je zadaća moliti se za uspješan hod kauze te pripravljeni sve što bi joj moglo zatrebati u budućnosti.

Svakako u to spadaju i nove prostorije Vicepostulature o čemu kratko izvešćujemo u poglavlju »Iz ljetopisa«. Do sada su dvije osobe radile u skroz skučenim uvjetima, ali to nije bio razlog žalbe ili opravdanja za bilo što. Nezaštićena je čast raditi u kauzi za uzdignuća na oltar hercegovačkih franjevaca, ubijenih rukom bezbožnih komunista. Vanjske okolnosti stoga mogu samo olakšati rad, ali ne ga i zaustaviti.

Zajedno sa svime ovim sljedeći bi broj ovoga našega glasila *Stopama pobijenih* trebao nositi novo ime. Koje, vidjet ćemo u siječnju jer još malo o tome razmišljamo. Kroz istražno je razdoblje naglasak bio na istraživanju povijesnih okolnosti u kojima su ubijeni hercegovački franjevci te kako su primili trenutak svoga ubojstva. Sada ćemo naglasak staviti na njihov duhovni lik. Ali o svemu tomu više u sljedećem broju.

Hvala svima onima koji na bilo koji način podupiru rad Vicepostulature. Ostanimo i dalje zajedno koračajući prema uzdignuću na oltar, što će Crkva učiniti, i ovih mučenika iz našega hrvatskog naroda.

Mir vam i dobro!

Dekret pape Urbana VIII.

U skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vat. sabora izjavljujemo da ne želimo preteći sud Crkve kome se potpuno podvrgavamo. Riječi »mučenik«, »mučeništvo«, »čudesa« i slični imaju u ovom glasilu samo vrijednost ljudskog svjedočenja.

»Prema odredbama vrhovnog svećenika Urbana VIII., zabranjeno je da sluga Božji, bez prethodnog dopuštenja Svete Stolice, bude predmetom javnoga crkvenog štovanja. Te odredbe nipošto ne priječe privatnu pobožnost sluzi Božjem, niti spontano širenje njegova glasa svetosti ili mučeništva i znakova. (čl. 117, § 1. i 2.)

Ako nije pronađeno nepropisno štovanje, biskup ili njegov ovlaštenik pristupa sastavljanju izjave o neiskazivanju štovanja, tj. izjave kojom se potvrđuje da se odluke Urbana VIII. poštuju. (čl. 119, § 1.)«

Iz Upute Majka Svetaca